

В.І. Аранчій
Л.М. Бойко
Л.В. Черненко

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Навчальний посібник

2-ге видання, стереотипне

Видавництво "Магнолія 2006"

Львів 2025

УДК 336.74+33.06(075) **Відтворення цієї книжки або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку**
А 79

Гриф надано Міністерством освіти і науки України

Рецензенти:

А.Т. Опря - доктор економічних наук, професор (Полтавська державна аграрна академія)

Л.І. Яковенко - доктор економічних наук, професор (Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка)

М.М. Федоров - доктор економічних наук, професор (Національний науковий центр „ІАЕ” УААН)

А 79 Аранчій В.І., Бойко Л.М., Черненко Л.В. Гроші та кредит: Навч. посібник. – 2-ге видання, стереотипне – Львів: Видавництво ПП "Магнолія 2006", 2025. – 364 с.

ISBN 978-617-574-004-0

Навчальний посібник підготовлено для проведення практичних занять та самостійного вивчення студентами галузі знань 0305 “Економіка та підприємництво” напрямів підготовки “Фінанси і кредит”, “Облік і аудит”; відповідно до навчальної програми курсу “Гроші та кредит” та має на меті сформувати у студентів сучасне економічне мислення та систему глибоких практичних навичок з питань особливостей функціонування грошей та грошово-кредитної системи загалом; опанування теоретичних навичок, необхідних для аналізу грошово-кредитної політики центрального банку, кредитних відносин між суб’єктами господарювання; засвоєння відповідної термінології.

Навчальний посібник містить огляд ключових теоретичних положень, методичні розробки до тем практичних занять, які включають перелік питань практичних (семінарських) занять; практичні завдання; криптограми; тести для самоконтролю; запитання для самоконтролю; теми рефератів; список рекомендованої літератури. Структура даного посібника дозволяє студенту не тільки отримати інформацію з основних питань теми, а і систематизувати та закріпити знання, отримані в ході теоретичного вивчення шляхом вирішення практичних завдань.

Для студентів економічних спеціальностей вищих закладів освіти, слухачів факультетів післядипломної освіти.

УДК 336.74
+33.06(075)
А 79

© Аранчій В.І., Бойко Л.М.,
Черненко Л.В., 2025
© Магнолія 2006, 2025

ISBN 978-617-574-004-0

Зміст

ВСТУП	4
1. ТИПОВА ПРОГРАМА НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ГРОШІ ТА КРЕДИТ”	7
2. ТЕСТИ ВХІДНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ	10
3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДО ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ “ГРОШІ ТА КРЕДИТ”	15

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.ГРОШІ ТА ГРОШОВИЙ РИНОК

ТЕМА 1. Сутність і функції грошей	15
ТЕМА 2. Грошовий обіг і грошові потоки	32
ТЕМА 3. Грошовий ринок	37
Модульний контроль 1	87

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.ГРОШОВІ ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

ТЕМА 4. Грошові системи	103
ТЕМА 5. Інфляція та грошові реформи	120
ТЕМА 6. Валютний ринок і валютні системи.....	151
ТЕМА 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	178
Модульний контроль 2	193

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.КРЕДИТ ТА КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ

ТЕМА 8. Кредит у ринковій економіці	215
ТЕМА 9. Фінансові посередники грошового ринку	254
ТЕМА 10. Центральні банки	277
ТЕМА 11. Комерційні банки	297
ТЕМА 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	315
Модульний контроль 3	332

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ	357
5. РЕКОМЕНДОВАНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВІДПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ	360

Вступ

Реформування національної економіки України і впровадження в суспільно-економічне життя елементів ринкової економіки змінюють та підвищують вимоги до підготовки та кваліфікації спеціалістів всіх рівнів. Важливе місце в системі дисциплін навчального плану галузі знань “Економіка і підприємництво” відводиться курсу **“Гроші та кредит”**.

Важливою передумовою входження України до Єдиної Європейської зони вищої освіти є реалізація системою вищої освіти України ідей Болонського процесу. Одним із напрямів вирішення даного завдання є впровадження кредитно-модульної системи підготовки спеціалістів.

Сутність кредитно-модульної системи контролю знань.
Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів).

*** Заліковий кредит** – це одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів. Це залікова одиниця трудомісткості навчального навантаження, яка включає усі його види (лекції, семінарські заняття, виконання індивідуальних завдань, курсове проектування, проміжну та підсумкову атестацію).

*** Модуль** – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми, що реалізується відповідними формами навчального процесу. Змістовий модуль – це система навчальних елементів, поєднаних за ознакою відповідності певному навчальному об’єктові.

Тривалість залікового кредиту складає 36 годин. У залікових кредитах ECTS обсяг навантаження студента з дисципліни “Гроші та кредит” становить $180/36 = 5$ кредитів. Навчальна дисципліна “Гроші та кредит” складається з трьох модулів. Вага кожного модуля дисципліни визначається як частка від ділення кількості годин, відведених на вивчення кожного модуля, на 36 годин.

Студент повинен знати:

- ⇒ сутність грошей і функції, які вони виконують в економіці;
- ⇒ місце грошей в завершеній моделі кругообороту доходів, про-

дуктів і ресурсів;

- ⇒ види сучасних кредитних грошей і їхню характеристику;*
- ⇒ показники, якими вимірюється грошова маса;*
- ⇒ закони грошового обігу та специфіку їхнього прояву в сучасних*

умовах;

- ⇒ основні принципи побудови сучасної валютної системи;*
- ⇒ основні складові грошових систем та основні види цих систем;*
- ⇒ типи і види інфляції;*
- ⇒ теорії грошей, інфляції і кредиту;*
- ⇒ види і методи грошових реформ;*
- ⇒ чинники, що визначають попит та пропозицію грошей;*
- ⇒ характеристику основних форм та видів кредиту;*
- ⇒ головні складові кредитної і банківської системи;*
- ⇒ активні та пасивні операції Центрального банку;*
- ⇒ методи грошово-кредитної політики Центрального банку;*
- ⇒ функції і форми Центрального банку;*
- ⇒ активні і пасивні операції комерційного банку;*
- ⇒ дію банківського і грошового мультиплікаторів;*
- ⇒ характеристику основних фінансових посередників на грошо-*

вому ринку;

⇒ основні міжнародні валютно-кредитні організації, з якими співпрацює Україна.

Студент повинен вміти:

⇒ розраховувати темпи та рівень інфляції на основі статистичних даних;

⇒ відслідковувати динаміку облікової ставки, норми обов'язкових банківських резервів і пояснювати її з точки зору макроекономічної рівноваги;

⇒ знаходити (розрахунково і графічно) рівновагу на грошовому ринку, розраховувати величину трансакційного і спекулятивного попиту на гроші і величину пропозиції грошей;

⇒ розраховувати мультиплікатор і зміну пропозиції грошей на основі отриманих даних;

⇒ розраховувати валютний курс і кросс-курс, аналізувати динаміку курсу гривні;

⇒ аналізувати поточну інформацію про заходи монетарної політики і прогнозувати їх наслідки для економіки в цілому;

Гроші та кредит

⇒ характеризувати діяльність міжнародних фінансових організацій і аналізувати вигідність співробітництва з ним для України.

Предметом вивчення дисципліни є економічні відносини в суспільстві з приводу функціонування грошової системи та кредитних операцій.

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

В.І. Аранчій
Л.М. Бойко
Л.В. Черненко

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

2-ге видання стереотипне

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк.
22,75. Гарнітура Таймс Нью Роман

ПП “Магнолія 2006”
м. Львів-53, 79053, Україна, тел.+380503701957
e-mail:magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавництва “Магнолія 2006” .